

PUL-KREDIT SIYOSATI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI ROLI**Abdixalilov Sanjar Boyniyozovich****Abdullayev Sirojiddin Ahmad o'g'li****Abduxamedov Rustam Safaraliyevich****Ashurov Oybek Abdikarimovich****Axmedov Kurbonmurod Ruzimaxmat o'g'li****TerDU talabalari****Annotatsiya**

Ushbu maqolada pul-kredit siyosatining iqtisodiy o'sish va barqarorlikni ta'minlashdagi roli, uning asosiy maqsad va vositalari tahlil qilinadi. Shuningdek, O'zbekistonning so'nggi yillardagi pul-kredit siyosati ko'rsatkichlari tahlil qilinib, asosiy tendensiyalar va ularning iqtisodiy taraqqiyotga ta'siri ko'rib chiqiladi. Maqolada O'zbekistonning iqtisodiy sharoitlaridagi pul-kredit siyosati amaliyotlari baholanadi.

Kalit so'zlar. Pul-kredit siyosati, inflyatsiya, foiz stavkasi, iqtisodiy o'sish, pul massasi, Markaziy bank.

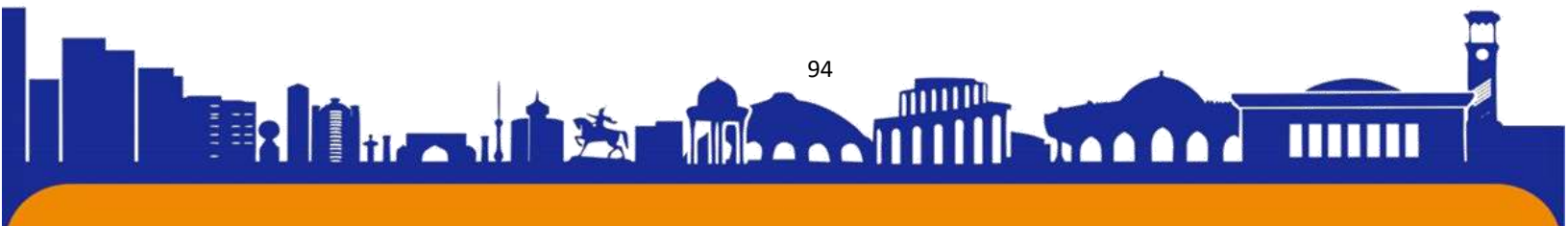
Abstract

This article analyzes the role of monetary policy in ensuring economic growth and stability, its main goals and means. Also, the indicators of the monetary and credit policy of Uzbekistan in recent years are analyzed, the main trends and their impact on economic development are considered. The article evaluates monetary and credit policy practices in the economic conditions of Uzbekistan.

Keywords. Monetary policy, inflation, interest rate, economic growth, money supply, Central Bank.

KIRISH

Pul-kredit siyosati Markaziy bank tomonidan amalga oshiriladigan iqtisodiy siyosat turidir. Uning asosiy maqsadi – iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, inflyatsiyani nazorat qilish va milliy valyuta barqarorligini ta'minlashdir. Ushbu siyosatning ahamiyati va samaradorligi milliy iqtisodiyot rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Pul-kredit siyosati bo'yicha yetakchi olimlarning fikrlari va tadqiqotlari quyidagi jihatlarda ko'rib chiqilgan:

Keynesiycha yondashuv: Keynes nazariyasiga ko'ra, pul-kredit siyosati iqtisodiy inqirozlarni kamaytirish, ishsizlik darajasini kamaytirish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish uchun samarali vosita hisoblanadi.

Monetarizm: Milton Fridman va monetarizm tarafdorlari pul massasi va narxlar darajasi o'rtasidagi bog'liqlikka e'tibor qaratadilar. Ularning nazarida, pul-kredit siyosati orqali inflyatsiyani nazorat qilish muhimdir.

Ushbu maqolada statistik tahlil usullari qo'llanildi. O'zbekistonning 2018-2023 yillardagi iqtisodiy ko'rsatkichlari, jumladan, inflyatsiya darajasi, foiz stavkalari va pul massasidagi o'zgarishlar Markaziy bankning statistik ma'lumotlari asosida tahlil qilindi. Jadval va grafiklar yordamida olingan natijalar vizuallashtirildi.

Metodologiya qismini kengaytirish uchun foydalanilgan statistik usullar va ma'lumotlar manbalari haqida batafsil ma'lumot berishingiz mumkin:

Statistik tahlil usullari: Iqtisodiy ko'rsatkichlar – masalan, inflyatsiya, foiz stavkasi, pul massasi – o'rtasidagi bog'liqlik regresion va korrelyatsion usullarda tahlil qilinishi mumkin.

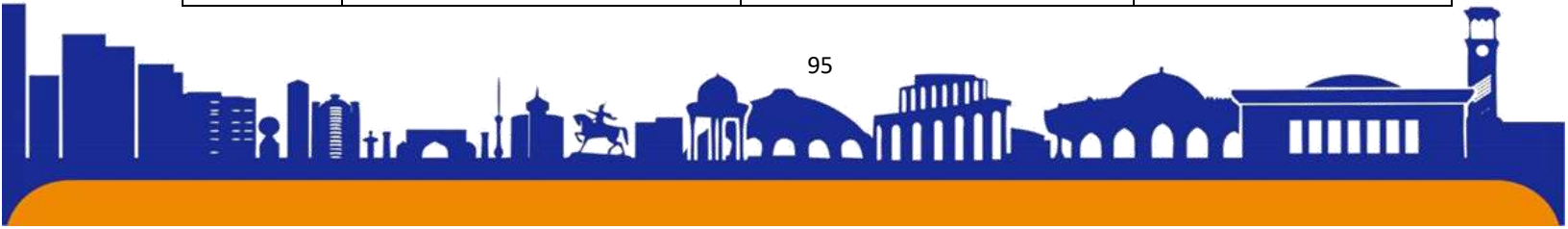
Ma'lumotlar manbasi: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, Davlat statistika qo'mitasi va xalqaro tashkilotlarning ma'lumotlaridan foydalaniladi. Ma'lumotlar yillik, oylik, choraklik dinamikasida tahlil qilinishi mumkin.

NATIJARLAR

Foiz stavkalarining o'zgarishi iqtisodiy o'sishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Past foiz stavkalari investitsiyalarni oshiradi, yuqori stavkalar esa iqtisodiy faoliyatni kamaytirishi mumkin. O'zbekiston tajribasi ham shuni ko'rsatadiki, Markaziy bankning foiz stavkalaridagi o'zgarishlari mamlakat iqtisodiy o'sishiga bevosita ta'sir qiladi.

1-jadval. Inflyatsiya darajasi va pul massasi o'rtasidagi bog'liqlik jadvali

Yil	Inflyatsiya darajasi (%)	Pul massasi (mln so'm)	O'sish sur'ati (%)
2018	14.3	100,000	15
2019	13.7	115,000	12
2020	11.2	129,000	10
2021	10.0	140,000	8
2022	11.5	158,000	12

2023	9.8	165,000	5
------	-----	---------	---

Jadvaldan ko‘rinib turibdiki, pul massasining o‘shishi va inflyatsiya darajasi o‘rtasida bog‘liqlik mavjud. Bu pul-kredit siyosati orqali pul massasini nazorat qilish iqtisodiyotda inflyatsiyani kamaytirishga yordam berishini ko‘rsatadi.

Natijalarni boyitish uchun qo‘shimcha statistik tahlillar va grafikalar orqali natijalarni ko‘rsatish mumkin:

Inflyatsiya va pul massasi o‘rtasidagi bog‘liqlik: Inflyatsiya darajasi va pul massasi o‘shishi o‘rtasidagi bog‘liqlikni jadval va grafikalar yordamida ko‘rsatish.

Pul-kredit siyosatining iqtisodiy o‘shishga ta‘siri: Pul-kredit siyosatining O‘zbekistonda iqtisodiy o‘shishga qanday ta‘sir qilayotganini tahlil qilish. Masalan, yuqori yoki past foiz stavkalarining iqtisodiy faollik, jumladan, sarmoyalar, ishlab chiqarish hajmi va iste‘molga ta‘siri tahlil qilinadi.

XULOSA

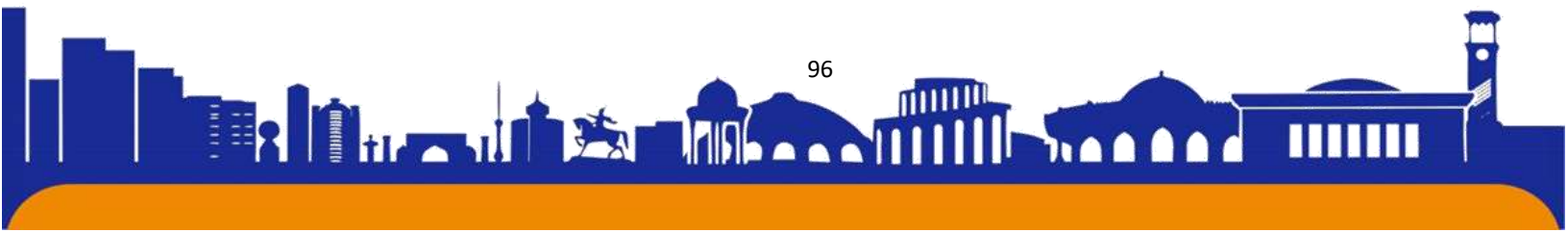
Pul-kredit siyosati iqtisodiyotning asosiy komponenti bo‘lib, uning turli vositalari iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantirish va inflyatsiyani nazorat qilishda muhim rol o‘ynaydi. O‘zbekistonda pul-kredit siyosati samaradorligini oshirish uchun inflyatsiya maqsadli darajasiga yetishish va iqtisodiy o‘shishni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan uzoq muddatli strategiyalarni ishlab chiqish muhim.

Xulosa qismida pul-kredit siyosatining mamlakat iqtisodiyotiga qanday ta‘sir ko‘rsatgani haqida umumiy xulosalar:

O‘zbekistonda inflyatsiyani pasaytirish va iqtisodiy o‘shishni qo‘llab-quvvatlashda pul-kredit siyosatining muhim roli.

Milliy valyuta kursining barqarorligini ta‘minlashga qaratilgan amaliyotlar.

Pul-kredit siyosatini amalga oshirishda duch kelinayotgan muammolar va ularni hal qilishga oid takliflar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Fridman, M. (1968). "The Role of Monetary Policy." American Economic Review.
2. Keynes, J.M. (1936). "The General Theory of Employment, Interest and Money."
3. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. "O'zbekiston Respublikasi pul-kredit siyosati statistik ko'rsatkichlari."

